

ХОРЕОГРАФІЯ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті представлено характеристику хореографії як засобу, що використовується на уроках фізичної культури з метою формування естетичної культури молодших школярів.

Ключові слова: естетична культура, рухова активність, хореографія, фізична культура, молодші школярі.

В статье дана характеристика хореографии как средства, применяемому на уроках физической культуры для формирования эстетической культуры младших школьников.

Ключевые слова: эстетическая культура, двигательная активность, физическая культура, младшие школьники.

In the article the description of choreography as means applied on the lessons of physical culture, for forming of aesthetic culture of junior schoolchildren is given.

Key words: aesthetic culture, motive activity, physical culture, junior schoolchildren.

На сучасному етапі розвитку освіти надзвичайно актуальними є питання естетичного виховання підростаючого покоління. У Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті основною метою освіти визначено спрямовання на естетичне виховання та всебічний розвиток людини як найвищу цінність суспільства, формування її духовних смаків, ідеалів та розвиток художньо-творчих здібностей.

Із найдавніших часів у процесі становлення особистості саме естетичному вихованню відводилася провідна роль. Здатність відчувати, сприймати, розуміти, усвідомлювати і творити прекрасне – саме ці риси свідчать про внутрішнє багатство людини.

Сьогодні одним із головних завдань загальноосвітньої школи є формування культурної та освіченої особистості. Найбільш сприятливий для цього період – молодший шкільний вік, адже рівень естетичної культури, закладений у цей період, визначає сформованість загальної культури особистості на подальших етапах її розвитку [1; 2; 5; 7].

Суть процесу формування естетичної культури молодших школярів полягає не лише в умінні сприймати, цінувати і розуміти прекрасне, а й розвивати у них здатність творити прекрасне самостійно [2; 6]. У цей період у дітей розкриваються величезні можливості для розвитку творчих здібностей,

зокрема музичних, образотворчих, пластичних. Крім того, вони відчують потребу в самовираженні, залученні до різноманітних видів діяльності.

До речі, саме в молодшому шкільному віці закладаються основи фізичної культури, формуються інтереси, мотивації і потреби до систематичної фізичної активності. Цей вік особливо сприятливий для оволодіння базовими компонентами культури рухів, координаційних здібностей, пластичності, ритмічності й граціозності.

У змістовному плані уроки фізичної культури гармонійно впливають на фізичний розвиток молодших школярів, формуючи їх культуру руху. Широке висвітлення в навчальній літературі отримали різноманітні взаємозв'язки спорту, фізичної культури і мистецтва як засобів естетичного виховання. Проте потенціал фізичної культури вимагає оновлення змісту загальновідомих організаційно-методичних умов з метою реалізації її можливостей у формуванні естетичної культури молодшого школяра в освітньому процесі [3].

Варто зауважити, що перевантаженість уроків фізичної культури позбавляє школярів естетичної основи та культурного формування особистості. У зв'язку з цим потрібно знайти такі інноваційні форми занять фізичною культурою, які сприятимуть повноцінному формуванню естетичної культури молодших школярів. Однією з таких форм є використання засобів хореографії, які можна успішно реалізувати в режимі третього уроку з фізичної культури [2].

Інтерес до використання хореографічних вправ для фізичної підготовки важко переоцінити. У різні часи хореографії надавалося величезне значення в естетичному вихованні підростаючого покоління. Так, С. А. Єгорова та О. Савченко у своїх дослідженнях називають хореографію засобом формування і гармонізації особистості молодших школярів [3; 6].

Крім того, були розроблені компоненти естетичної культури особистості та виокремлені проблеми: естетичної свідомості; естетичного погляду й оцінки; естетичного відношення до дійсності; естетичного ідеалу [4].

Аналіз сучасних підходів до планування та змісту уроків фізичної культури засвідчив необхідність їх подальшого впровадження. У процесі опрацювання означеної проблеми нами не було знайдено праць щодо використання хореографії як засобу формування естетичної культури молодших школярів на уроках фізичної культури. Таким чином, виникає протиріччя між: об'єктивною потребою сучасного суспільства у формуванні особистості, зацікавленої хореографією як засобом естетичної культури, і недостатньою розробленістю організаційно-методичних умов реалізації цих можливостей на уроках фізичної культури.

Завдання дослідження:

- розкрити зміст поняття «естетична культура молодших школярів» і компонентів її структури;
- визначити можливості засобів хореографії у формуванні естетичної культури молодших школярів;

– уточнити зміст організаційно-методичних умов формування естетичної культури молодших школярів засобами хореографії на уроках фізичної культури.

Структура естетичної культури молодшого школяра включає наступні компоненти:

- теоретичний блок – об'єднує знання молодших школярів про прекрасне;
- емоційно-творчий блок – розкриває творчий потенціал молодших школярів через творчі здібності (вміння уявляти, фантазувати), артистизм (уміння імпровізувати, точно передати образ), почуття та емоції;
- свідомо-ціннісний блок – обумовлює індивідуальну естетичну оцінку молодших школярів, їх естетичний і художній образи, естетичний і музичний смаки;
- руховий блок – включає рухово-естетичну діяльність, спрямовану на пропорційний фізичний розвиток молодших школярів, рухову, образну і зорову пам'ять [2; 3; 7].

Засоби хореографії сприяють формуванню естетичної культури молодших школярів через:

- розвиток рухової, слухової та образної пам'яті;
- здатність до пропорційних, ритмічних, чітких, гармонійних, пластичних та виразних рухів;
- здатність до творчості, імпровізації, образного мислення та фантазування.

Формування естетичної культури молодшого школяра засобами хореографії на уроках фізичної культури забезпечується:

- правильною побудовою навчальних занять;
- використанням на заняттях різноманітних методів і прийомів;
- усвідомленим прагненням педагога до формування естетичної культури.

Для формування естетичної культури молодших школярів використовуються живопис, музика, архітектура, театр, а також хореографія. Можливості хореографії надзвичайні: вона ефективно впливає на опорно-руховий апарат дитини, зміцнює поставу, сприяє гнучкості та координації рухів, активно розвиває емоційно-чуттєву й творчу сфери, а також виховує красу, пластичність і витонченість. Засоби хореографії на уроках фізичної культури залучають школярів до мистецтва, виховують потребу в прекрасному, гармонійно розвивають їх фізично.

Висновки. Використання засобів хореографії на уроках фізичної культури сприятиме формуванню естетичної культури молодших школярів, їх фізичному розвитку. У навчальній хореографічній діяльності початківців найкраще використовувати вправи на наслідування, наприклад, ходи тварин чи птахів. Такі заняття вимагають правильного вибору педагогом різноманітних способів стимуляції образної та моторної пам'яті дітей. Також варто пропонувати школярам такі ігрові завдання, які вони спроможні виконати без сторонньої підготовки, наприклад, запропонувати прослухати музику, а потім

зобразити те, що вони почули. Варіантів вищезазначених завдань безліч і кожен викладач-хореограф завжди може використовувати їх на заняттях.

У ході занять із молодшими школярами викладачеві необхідно слідкувати за тим, аби образи в іграх і танцях були близькі і зрозумілі дітям. Так, великий інтерес викликає інсценізація народних пісень і казок, а також історій зі шкільного життя.

Педагогам загальноосвітньої початкової школи в навчальному процесі необхідно більше уваги приділяти естетичній культурі молодших школярів, що ґрунтується не лише на отриманих знаннях, а й естетичній діяльності. Доцільно ширше використовувати на заняттях з фізичної культури у молодших школярів можливості засобів хореографії і мистецтва у рамках загальноосвітнього стандарту і навчальної програми з метою формування їх естетичної культури.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці програми з дисципліни «Хореографія» для початкової школи з метою впровадження в навчальний процес загальноосвітньої установи як додаткового третього уроку фізичної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Виленская Т. Е. Физическое воспитание детей младшего школьного возраста: учеб. пособ. / Т. Е. Виленская. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. С. 23-27.
2. Головина Л. Л. Третий урок физической культуры в общеобразовательной школе / Л. Л. Головина, Ю. А. Копылов, Н. В. Полянская // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2006. – № 3. – С. 55-58.
3. Егорова С. А. Хореография в помощь школьникам / С. А. Егорова, Н.Ю. Шумакова // Физическая культура в школе. – 2005. – № 7. – С. 25-28.
4. Колодницкий Г. А. Музыкальные игры, ритмические упражнения и танцы для детей / Г. А. Колодницкий. – М. : Гном-Пресс, 2000. – С. 34-39.
5. Роот З. Я. Танцы в начальной школе : практ. пособ. / З. Я. Роот. – М.: Айрис пресс, 2006. – С. 3-5.
6. Савченко Е. Эстетическое воспитание на уроке хореографии / Е. Савченко // Теория и практика физ. культуры. – 2004. – № 6. – С. 25-26.
7. Физическая культура в начальных классах / И. М. Бутин, И. А. Бутина, Т. Н. Леонтьева, С. М. Масленников. – М. : ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 176 с.

Дата надходження до редакції: 17.12.2012 р.